

Necitlivé spravodajstvo o násilí: Ako médiá prispievajú k sekundárnej viktimizácii

Bc. Michaela SVOREŇOVÁ

Abstrakt

Článok sa zaoberá etickými otázkami v žurnalistike a spracovaním citlivých prípadov, konkrétne prípadu únosu študentky, ktorý bol medializovaný na viacerých slovenských spravodajských portáloch. Zameriava sa na analýzu prístupov troch portálov – SME, Topky.sk a Aktuality.sk – a hodnotí, ako každé z nich pristupovalo k informovaniu o prípade. Článok poukazuje na rozdielne etické štandardy v mediálnych prístupoch a vyzýva na potrebu prísnejších pravidiel pri medializácii trestných činov, obzvlášť v prípadoch násilia, aby sa predišlo ďalšej viktimizácii obetí. Tento výskum podčiarkuje dôležitosť rešpektovania osobných údajov a zodpovedného spravodajstva pri citlivých témach, ako sú násilné trestné činy.

Kľúčové slová

sekundárna viktimizácia, senzacionalizmus, etika médií

Abstract

The article addresses ethical issues in journalism and the handling of sensitive cases, specifically the case of a student abduction, which was covered by several Slovak news portals. It focuses on analyzing the approaches of three portals – SME, Topky.sk, and Aktuality.sk – and evaluates how each of them reported on the case. The article highlights the varying ethical standards in media coverage and calls for stricter guidelines in reporting criminal cases, especially those involving violence, to prevent further victimization of the victims. This

research emphasizes the importance of respecting personal data and responsible reporting when dealing with sensitive topics such as violent crimes.

Keywords

secondary victimisation, sensationalism, media ethics

Úvod

Médiá hrajú kľúčovú úlohu v tom, ako verejnosť vníma kriminalitu a jej širšie sociálne dôsledky. Výber slov, tón spravodajstva a spôsob, akým sú prípady prezentované, dokážu ovplyvniť nielen nálady spoločnosti, ale aj životy samotných obetí. Hoci médiá majú potenciál vzdelávať a napomáhať pri riešení závažných spoločenských problémov, tlak na zvyšovanie sledovanosti a záujmu publika často vedie k senzacionalizácii obsahu. Tento prístup nielenže deformuje realitu, ale môže obetiam trestných činov spôsobiť ďalšiu traumu prostredníctvom sekundárnej viktimizácie. Pojem sekundárna viktimizácia označuje situáciu, kedy sa obeť násilia stáva opakovanou obeťou násilia v dôsledku necitlivého konania, neadekvátneho prístupu alebo nekonania každej osoby v rámci pomoci obetiam násilia. Tento jav môže nastať aj v dôsledku necitlivej medializácie prípadov takéhoto násilia. (Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR 2024)

O nevhodnom zobrazovaní násilia a sekundárnej viktimizácii sa často rozpráva v súvislosti s domácim či sexuálnym násilím. Podľa tlačovej správy Slovenského národného strediska pre ľudské práva (SNSLP) je najväčším problémom v oblasti spravodajstva o sexuálnom obťažovaní zľahčovanie prípadov nesprávnym pomenovaním. Sexuálne trestné činy sú často označované ako „obťažovanie“, čo môže viesť k nedorozumeniam zo strany verejnosti. V zahraničných správach je až 32 % prípadov, ktoré by podľa slovenského práva predstavovali trestný čin, označovaných ako „obťažovanie“. Pri násilí na ženách sú navyše najčastejšie zobrazované extrémne prípady fyzického a sexuálneho násilia, ako sú vraždy a znásilnenia, zatiaľ čo bežnejšie formy násilia sú menej viditeľné a rozpoznávané. Podľa SNSLP sa rovnako pomerne málo hovorí o sexuálnom obťažovaní ako o forme diskriminácie a iba v malom percente sledovaných článkov sa uvádzajú kontakty na tiesňové linky či organizácie, ktoré by boli schopné prípadným ďalším obetiam v tomto ohľade pomôcť. (Slovenské národné stredisko pre ľudské práva 2024)

So sekundárnou viktimizáciou sa úzko spája obviňovanie obete (nazývané aj victim blaming). Tento pojem označuje spochybňovanie postavenia alebo role obete, často prostredníctvom jej diskreditácie a prenášania viny za trestný čin na ňu samotnú. Výsledkom môže byť dojem, že

obeť si svoj osud privodila vlastným správaním alebo si ho dokonca zaslúžila. Tento jav často vychádza z hlboko zakorenených mýtov a stereotypov, ktoré hodnotia a kritizujú správanie, vzhlľad, životný štýl či minulosť obeť. (Heroine 2024)

Na Slovensku absentujú systematické výskumy alebo legislatíva zaoberajúca sa medializáciou násilných trestných činov, vrátane domáceho a sexuálneho násilia. Táto problematika je síce čiastočne reflektovaná v medzinárodných dokumentoch, avšak jej implementácia na národnej úrovni zostáva obmedzená. Jedným z týchto dokumentov je Odporúčanie č. R(97)19 o zobrazovaní násilia v elektronických médiách, ktoré bolo prijaté 30. októbra 1997 Výborom ministrov Rady Európy v Štrasburgu. Dokument poskytuje členským štátom smernice na obmedzenie nadmerného násilia v médiách, pri rešpektovaní práva na slobodu prejavu. Ide však iba o odporúčanie, nie právne záväznú normu. (Slavíková 2000)

Na národnej úrovni sa otázke etiky pri zobrazovaní násilia v médiách venuje Etický kódex novinára (2017), ktorý v bode č. 4 v článku 5 stanovuje: „*Novinár pristupuje so zvýšenou citlivosťou a zodpovednosťou k osobám, ktoré nemajú skúsenosti s komunikáciou s novinármi, neuvedomujú si dôsledky svojho konania, alebo sa ocitli v obzvlášť zložitej životnej situácii, najmä k obetiam alebo svedkom trestných činov, nehôd alebo iných udalostí, ktoré môžu spôsobiť fyzickej osobe značný emočný stres.*“ V súvislosti so zverejňovaním citlivých údajov obeť násilia je dôležité spomenúť aj bod č. 1 v 4. článku, podľa ktorého „*S výnimkou prípadov, ak ide o otázku verejného záujmu, novinár nesmie bez súhlasu dotknutej fyzickej osoby zverejňovať informácie, týkajúce sa výlučne súkromia tejto dotknutej fyzickej osoby ako ani zverejňovať záznamy osobnej povahy tejto dotknutej fyzickej osoby...*“. Opäť však nejde o právne záväznú reguláciu, ale skôr o usmernenie pre novinársku prax. (Slovenský syndikát novinárov 2017)

Metodológia výskumu

Výskumnou témou tohto príspevku je prístup vybraných slovenských online spravodajských portálov (SME, Topky.sk a Aktuality.sk) k informovaniu o medializovanom trestnom čine – ide o prípad zo septembra 2023, kedy v Bratislave záchranár uniesol študentku.

Na základe skúmanej problematiky sme stanovili nasledujúce výskumné problémy:

- 1) Prístup k medializácii citlivého prípadu na Slovensku
- 2) Etické otázky spojené s informovaním citlivej témy prostredníctvom slovenských online spravodajských portálov (ochrana osobných údajov, sekundárna viktimizácia, manipulácia s verejnou mienkou prostredníctvom senzacionalizmu)

Výskumné otázky zneli nasledovne:

- 1) Ako jednotlivé portály (SME, Topky.sk, Aktuality.sk) pristupujú k ochrane súkromia obetí v rámci medializovaného prípadu únosu študentky?
- 2) Aké praktiky vedú k sekundárnej viktimizácii v danom prípade?

Primárnym cieľom výskumu je analýza prístupu troch slovenských online spravodajských portálov (Sme.sk, Topky.sk, Aktuality.sk) k spravodajstvu o prípade únosu študentky. Sekundárnym výskumným cieľom je identifikovanie etických postupov v danom prípade.

V rámci výskumu využívame kvalitatívnu obsahovú analýzu na porovnanie spôsobu, akým rôzne slovenské elektronické spravodajské portály zobrazujú konkrétny prípad násilného činu. Ako sme uviedli vyššie, pre analýzu bol zvolený konkrétny prípad násilného činu, ktorý bol široko medializovaný na Slovensku – prípad zo septembra 2023, kedy v Bratislave záchranár uniesol študentku. Do analýzy boli zahrnuté 3 online spravodajské portály – SME, Topky.sk, Aktuality.sk. Tieto portály boli vybrané na základe faktu, že patria medzi päť najčítanejších spravodajských webov na Slovensku za rok 2023. (Kosno 2023) Ich výber zároveň reflektuje rôznorodosť zamerania — zahŕňajú ako celoplošné spravodajské portály, tak aj bulvárne médium. Zozbierané boli všetky články týkajúce sa prípadu, ktoré boli na jednotlivých portáloch zverejnené.

Príspevky na jednotlivých portáloch boli analyzované na základe nasledujúcich aspektov:

1. Obviňovanie obete: Používa sa v článkoch jazyk, ktorý môže naznačovať obviňovanie obete (napr. formulácie typu "mala na sebe provokatívne oblečenie")?
2. Zverejňovanie citlivých informácií: Uvádzajú sa v článkoch osobné údaje obete, intímne detaily prípadu alebo nevhodné fotografie?

3. Senzacionalizácia: Podnecujú nadpisy, perex či text článku senzacionalizáciu? Podporujú stereotypy?
4. Kontextualizácia prípadu: Poskytujú články širší spoločenský alebo právny kontext (napr. štatistiky o násilí) alebo sa zameriavajú iba na šokujúce aspekty?
5. Etický kódex: Sú na spravodajských portáloch dostupné etické kódexy alebo normy zamerané na pravidlá tvorby článkov o obetiach trestných činov?

Analýza a interpretácia výskumu

Prípád únosu študentky v Bratislave zo septembra 2023 bol špecifický tým, že ešte pred jeho vyšetrovaním bolo na sociálnych sieťach spustené pátranie po obeti, kde sa odhalila jej identita a tvár, čo neštandardným spôsobom ovplyvnilo prístup médií k prípadu. Tieto okolnosti robia z analyzovaného prípadu príklad, ktorý vyžaduje pozornosť vo vzťahu k etickým štandardom žurnalistiky. Analyzované články nám taktiež poskytujú obraz o tom, ako sa rôzne médiá vyrovnávajú s úlohami informovať verejnosť, pričom často balansujú medzi rešpektom k obeti a snahou zaujať čitateľov.

SME

Na webovej stránke spravodajského portálu SME boli identifikované 4 články zaoberajúce sa vybraným prípadom. Prvým a najrozsiahlejším je článok s názvom „*Pichol jej sedatíva a väznil ju dvadsaťpäť hodín. Sudca opísal detaily z prípadu unesenej študentky*“, ktorého autorkou je reportérka Barbora Plávalová. Zverejnený bol 5. októbra 2023 o 16:56.

Už v názve tohto článku je možné badať výrazne senzacie chtivý podtón; použité slová a štylistika sú navrhnuté tak, aby upútali pozornosť čitateľov, ale súčasne prispievajú k šíreniu strachu a znechutenia. Článok obsahuje viacero podrobných informácií o priebehu trestného činu, pričom autorka využíva zvýrazňovacie prvky už v úvode, aby upútala pozornosť čitateľa.

Okrem detailov o priebehu násilného činu je v danom článku uvedený vek obete a miesto jej štúdia. Meno obete sa v tomto konkrétnom texte neobjavuje, avšak v iných článkoch zaoberajúcich sa týmto prípadom na portáli SME je jej krstné meno uvedené priamo v názve.

Zverejňovanie osobných údajov obete môže výrazne prispieť k sekundárnej viktimizácii, nakoľko verejnosť získava konkrétne informácie o jej identite.

Napriek viacerým aspektom, ktoré môžu viesť ku sekundárnej viktimizácii obete, sme v článkoch na portáli SME nezaznamenali používanie jazyka naznačujúceho obviňovanie obete. Na druhej strane však žiaden z článkov neposkytol širší spoločenský kontext o téme únosov či sexuálneho násillia; taktiež neboli v žiadnom texte uvedené kontakty na linky dôvery či iné organizácie poskytujúce pomoc prípadným ďalším obetiam takéhoto druhu násillia.

Na webovej stránke spravodajského portálu SME.sk je dostupný Etický kódex denníka SME a vydavateľstva Petit Press, ktorý stanovuje zásady novinárskej práce a redakčnej etiky. Napriek tomu, že tento kódex obsahuje všeobecné smernice týkajúce sa objektivity, pravdivosti a nezávislosti novinárskej tvorby, v jeho ustanoveniach chýba konkrétna úprava týkajúca sa spôsobu spracovania tém súvisiacich s obetami trestných činov. Dokument neobsahuje ani špecifické pravidlá týkajúce sa ochrany súkromných údajov obetí či zodpovedného prístupu pri informovaní o ich situácii.

Topky.sk

Na bulvárnom portáli Topky.sk sme identifikovali 11 článkov, ktoré sa venujú spomínanému prípadu. Všetky tieto články pôsobia veľmi senzacionalisticky už na základe nadpisov, ktoré využívajú dramatizujúce slovné spojenia a kladú dôraz na emocionálne reakcie čitateľov. Nadpisy často obsahujú výrazy písané veľkými písmenami, ako napríklad: „*POCHYBNOSTI okolo prípadu únosu Soni! Rozdielne závery psychiatrov a znalkyne o stave záchranára*“ alebo „*Novinky v prípade unesenej študentky Sone: Z jej slov mrazí! Prehovoriť mala o otrasných spomienkach*“. Tieto formulácie majú za cieľ zvýšiť čitateľskú pozornosť, no zároveň môžu znižovať dôstojnosť obete a redukovať vážnosť prípadu na lákavú „drámu“ pre verejnosť, čo môže u čitateľov prehlbovať pocit, že obeť je predmetom verejného posudzovania.

Články obsahujú veľmi detailné informácie o okolnostiach činu vrátane spôsobu spáchania a utrpenia obete, ktoré sú spracované bez viditeľnej snahy o rešpekt k citlivosti prípadu. Navyše

všetkých 11 článkov už v nadpise uvádza krstné meno obete. Okrem toho zverejnil portál Topky.sk, podobne ako portál SME, ďalšie citlivé údaje obete, ako vek, navštevovanú školu, presnú adresu miesta činu (kontext článkov naznačuje, že môže ísť zároveň o bydlisko obete) a fotografiu obete, ktorá sa nachádzala aj na náhľadových fotografiách ku článkom.

V jednom z 11 článkov zverejnených portálom Topky.sk boli identifikované náznaky obviňovania obete, a to na základe vyjadrení ako napríklad „*Ulička, ktorou sa Soňa vybrala je mimoriadne tmavá a úzka, za rohom sa môže skrývať ktokoľvek.*“. Táto formulácia implicitne naznačuje, že obeť mohla činu predísť, ak by zvolila iné správanie, čím sa odkláňa pozornosť od páchatel'a a jeho zodpovednosti za násilie.

Na spravodajskom portáli Topky.sk nie sú verejne dostupné žiadne etické normy ani kódex, ktoré by určovali zásady správania jeho redaktorov. Etický kódex je síce možné nájsť na webovej stránke spoločnosti Zoznam.sk, ktorá portál prevádzkuje, avšak tento dokument sa primárne zameriava na všeobecné etické princípy, ako sú dôveryhodnosť, morálne správanie a integrita.

Záver etického kódexu obsahuje sekciu venovanú riešeniu etických dilem, v ktorej sú definované základné otázky na posúdenie správnosti konania (viď Obrázok 1). Päť základných otázok, ktoré si majú zamestnanci položiť pri etických dilemách, zahŕňa legálnosť konania, súlad so samoregulačnými a internými predpismi, ako aj schopnosť zdôvodniť svoje rozhodnutia v profesijnom a verejnom diskurze. Hoci tento prístup kladie dôraz na dodržiavanie formálnych pravidiel a reputačné aspekty, jeho obsah ostáva pomerne všeobecný a absentuje v ňom dôraz na morálne princípy či samotnú podstatu mediálnej etiky. Otázky v kódexe nevenujú pozornosť hodnotám, akými sú napríklad zodpovednosť voči dotknutým osobám, ochrana súkromia, prevencia sekundárnej viktimizácie či dopad rozhodnutí na jednotlivcov a spoločnosť.

AK STOJÍME PRED ETICKOU DILEMOU, SKÚSME SI NAJPRV ZODPOVEDAŤ NA 5 ZÁKLADNÝCH OTÁZOK:

- Je to legálne?
- Je to v súlade so samoregulačnými predpismi, ktoré sa nás týkajú?
- Je to v súlade s internými predpismi?
- Viem svoje konanie zdôvodniť a obhájiť pred nadradenými, kolegami aj spolupracovníkmi v rovnakom alebo podobnom odbore?
- Viem svoje konanie zdôvodniť a obhájiť v prípade zverejnenia v médiách, na sociálnych sieťach alebo v diskusných fórach?

Obrázok 1 Obrázok 1 Úryvok z etického kódexu spoločnosti Zoznam.sk (zdroj: Zoznam.sk)

Aktuality.sk

Portál Aktuality.sk venoval analyzovanému prípadu 13 článkov, ktoré sa v porovnaní s bulvárnejšími médiami vyznačujú umiernenejším tónom a menej senzacionalistickými nadpismi. Napriek tomu, že sa v textoch stále uvádzajú niektoré osobné údaje obete, ako je jej krstné meno, vek alebo miesto štúdia, ich spracovanie je vo všeobecnosti vecné. Detaily o trestnom čine sú prezentované skôr v kontexte právnych a psychologických aspektov, pričom sa kladie dôraz na priebeh vyšetrovania, súdne konanie a väzbu páchateľa.

Na rozdiel od bulvárnych portálov, ktoré často obsahujú emocionálne podfarbené a šokujúce formulácie, články z Aktualít sa vyhýbajú explicitnej sekundárnej viktimizácii, napríklad formou obviňovania obete alebo nadmerného dramatizovania. Ich obsah je zameraný na objektívnejšie dokumentovanie prípadu. Tento prístup však nevyklučuje potenciálne riziká, pretože zverejňovanie osobných údajov a opakované pripomínanie detailov činu môže mať nepriamy negatívny dopad na emocionálny stav obete alebo jej okolie.

Pozitívne vnímame skutočnosť, že portál Aktuality.sk v súvislosti s daným prípadom zverejnil rozhovor s odborníčkou na sexuálne násilie Barborou Burajovou, v rámci ktorého sa zaoberá širším spoločenským kontextom tohto trestného činu a analyzuje problém medializácie násilných činov. Burajová (2023) v rozhovore upozorňuje na negatívny dopad zverejňovania detailov o činoch, ktoré môžu obete zbytočne traumatizovať a prispieť k ich sekundárnej

viktimizácii. Článok však zachováva vecný tón, neobsahuje senzacionalistické prvky a skôr apeluje na spoločenskú zodpovednosť médií. (FARKAŠOVÁ 2023)

Podobne ako v prípade portálu Topky.sk, ani na portáli Aktuality.sk nebol uverejnený etický kódex, avšak je možné ho nájsť na webovej stránke vydavateľského domu Ringier, ktorý tento portál zastrešuje. Tento dokument vo viacerých bodoch zdôrazňuje dodržiavanie etických, morálnych a právnych predpisov, pričom sa zameriava na oblasti ako spravodlivé riadenie, rovnosť, nediskrimináciu a taktiež dôvernosť informácií a ochranu citlivých údajov. V kontexte práce s obeťami trestných činov však kódex priamo neuvádza konkrétne usmernenia.

Diskusia

Výsledky analýzy článkov o prípade únosu študentky na portáloch SME, Topky.sk a Aktuality.sk ukazuje výrazné rozdiely v ich prístupe k medializácii prípadu.

Portál SME kombinuje serióznejší žurnalistický štýl s prvkami senzacionalizmu. Nadpisy článkov aj niektoré texty využívajú dramatické stylistické prvky, ktoré lákajú čitateľov, avšak prispievajú k šíreniu strachu a podkopávajú citlivý prístup k obeti. Navyše, portál zverejňuje niektoré osobné údaje obete, ako vek, miesto štúdia a v iných článkoch aj jej krstné meno, čím prispieva k sekundárnej viktimizácii obete.

Bulvárny portál Topky.sk vykazuje najviac senzacionalistických prvkov. V jeho článkoch dominujú šokujúce nadpisy a detailné popisy násilného činu, často sprevádzané citlivými osobnými údajmi, vrátane krstného mena a fotografií obete, čím vytvára obraz prípadu ako senzácie pre masové publikum. Svojimi praktikami portál nielenže ohrozuje súkromie obete, ale navyše priamo podporuje victim blaming nevhodnými poznámkami o výbere cesty obete.

Portál Aktuality.sk prezentuje prípad umiernenejším a vecnejším spôsobom, pričom kladie dôraz na právne a spoločenské aspekty, ako aj priebeh vyšetrovania a súdneho konania. Pozitívne možno vnímať zahrnutie širšieho kontextu o problémoch sexuálneho násillia a sekundárnej viktimizácie prostredníctvom odborného rozhovoru. Napriek tomu však ani prístup

tohoto portálu nie je celkom bezchybný, nakoľko opakovane zverejňuje niektoré osobné údaje obete.

Tabuľka 1 Porovnanie prístupu portálov na základe vybraných atribútov

	SME	Topky.sk	Aktuality
Senzacionalizácia	✓	✓	X
Obviňovanie obete	X	✓	X
Zverejňovanie citlivých informácií	✓	✓	✓
Širší spoločenský kontext	X	X	✓
Usmernenia pre prácu s obeťami trestných činov	X	X	X

V celkovom pohľade sme svedkami rôznej miery etickej zodpovednosti médií. Zatiaľ čo z uvedených online spravodajských portálov vykazujú Aktuality.sk najväčšiu mieru profesionality, SME a Topky.sk balansujú na hranici senzacionalizmu a etického zlyhania.

Okrem spomínaných zistení výskum taktiež ukázal, že žiaden z analyzovaných portálov nemá na svojej webovej stránke zverejnené normy alebo usmernenia zamerané na prácu a písanie článkov o obetiach trestných činov. Hoci tento nedostatok neznamena, že v redakciách portálov nemôžu byť k dispozícii žiadne interné smernice alebo normy, naznačuje to, že tieto usmernenia nie sú dostatočne transparentné a verejne prístupné - tým pádom neexistuje jasná a verejná zodpovednosť za spôsob, akým sa informácie o obetiach trestných činov na jednotlivých portáloch spracovávajú a zverejňujú.

Absencia konkrétnych usmernení, ktoré by sa zaoberali písaním o obetiach trestných činov, môže tiež naznačovať nedostatok špecifickej odbornej prípravy novinárov. Nedostatok smerníc, etických pravidiel, ale aj vzdelávania v tejto oblasti tak môže viesť k podceňovaniu

rizík sekundárnej viktimizácie a k neúmyselnému poškodzovaniu obetí trestných činov, čo môže ďalej posilniť kultúru neúcty voči ich právam a dôstojnosti.

Médiá zohrávajú kľúčovú úlohu pri šírení informácií, a teda aj pri formovaní verejnej mienky a postojov v spoločnosti. Je preto mimoriadne dôležité venovať pozornosť spôsobu, akým informujú o citlivých témach, akými sú kriminálne činy a ich obeť. Vzhľadom na tento vplyv považujeme za nevyhnutné, aby existovali jasné a prísne etické štandardy zamerané na medializáciu kriminálnych činov a predovšetkým na prístup k poškodeným osobám. Tieto štandardy by mali definovať nielen to, aké informácie sa môžu zverejňovať, ale aj ako sa majú zverejňovať, s dôrazom na rešpektovanie súkromia obetí, predchádzanie sekundárnej viktimizácii a zabránenie šíreniu nenávisti alebo predsudkov. Implementácia a dôsledné dodržiavanie týchto pravidiel by predstavovalo zásadný krok smerom k väčšej otvorenosti a zodpovednosti médií voči spoločnosti. Súčasne by tento prístup pomohol upevniť a obnoviť dôveru verejnosti v prácu novinárov, ktorá je v dnešnej demokratickej spoločnosti nenahraditeľná.

Limity výskumu

Výskum sa zameriava len na tri konkrétne slovenské spravodajské portály (SME, Topky.sk a Aktuality.sk), čo môže ovplyvniť jeho schopnosť zobrazovať širšie trendy na slovenskej mediálnej scéne. Články uverejnené na týchto portáloch mohli byť navyše upravované alebo dopĺňované po zverejnení, čo mohlo tiež ovplyvniť výsledky analýzy.

Ako sme uviedli v článku, daný prípad je svojím spôsobom vyšetrovania veľmi špecifický a jeho analýza preto nemusí presne odzrkadľovať bežné postupy médií pri spracovaní iných prípadov násilných trestných činov. Analýza etických kódexov zverejnených na webových stránkach portálov taktiež neposkytuje presný obraz o postojoch jednotlivých redakcií ku danej problematike, nakoľko nemáme prístup k ich interným normám, smerniciam či iným dokumentom. Okrem toho je analýza limitovaná etickými faktormi, pretože bez priameho prístupu k názorom samotnej obete nie je možné spoľahlivo zhodnotiť skutočný dopad medializácie na jej emocionálny stav či sociálne vnímanie.

Napriek uvedeným limitom predstavuje výskum dôležitý príspevok do diskusie o spôsobe mediálneho zobrazovania násilných činov a ponúka základ pre budúce, komplexnejšie a rozsiahlejšie štúdie v tejto problematike.

Záver

Výskum priniesol viaceré poznatky o spôsobe, akým slovenské spravodajské portály SME, Topky.sk a Aktuality.sk informovali verejnosť o prípade únosu študentky v roku 2023. Analýza ukázala, že jednotlivé médiá pristupujú k spravodajstvu rozdielne, pričom sa prejavili výrazné kontrasty medzi vecnou žurnalistikou a senzacionalistickým spracovaním. Vo všetkých analyzovaných prípadoch však absentovala výraznejšia snaha o ochranu súkromných údajov obete. Táto absencia môže byť čiastočne vysvetlená špecifickým charakterom prípadu, keďže už od začiatku bol verejne medializovaný na sociálnych sieťach, vrátane detailov, ktoré mohli poskytnúť médiám základ na ich ďalšiu distribúciu. Tento aspekt však zdôrazňuje potrebu väčšej etickej citlivosti a dôslednosti v prístupe médií, aby sa minimalizovalo riziko poškodenia súkromia obete bez ohľadu na vonkajšie okolnosti prípadu.

Zoznam použitých zdrojov

CLASSEN, Catherine et al, (2005). Sexual revictimization: a review of the empirical literature. *Trauma, Violence & Abuse*. Online. Vol. 2 (2005), no. 6, s. 103 – 129. Dostupné na: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15753196/>. [zobrazené 2024-12-09].

EIGE, (2023). Thesaurus Terms: Sexual violence. *European Institute for Gender Equality*. Online. Dostupné na: https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/resources/thesaurus/terms/1185?language_content_entity=en. [zobrazené 2024-12-09].

FARKAŠOVÁ, Lucia, (2023). Spoločnosť nemá právo vedieť detaily znásilnenia: Komunikácia polície o prípade študentky ma zamrzela. *Aktuality.sk*. Online. Dostupné na:

<https://www.aktuality.sk/clanok/Cpx8Sjk/spolocnost-nema-pravo-vediet-detaily-znasilnenia-komunikacia-polície-o-pripade-studentky-ma-zamrzela-rozhovor/>. [zobrazené 2024-12-09].

HEROINE.cz, (2023). Victim blaming. *Heroine.cz*. Online. Dostupné na: <https://www.heroine.cz/slovník/victim-blaming> <https://zive.aktuality.sk/clanok/c0RMkZC/po-volbach-mali-slovenske-weby-velke-rasty-navstevnosti-pozrite-si-rebricek/>. [zobrazené 2024-12-09].

KOSNO, Lukáš, (2023). Po voľbách mali slovenské weby veľké rast návštevnosti, pozrite si rebríček. *Živé Aktuality*. Online. Dostupné na: <https://zive.aktuality.sk/clanok/c0RMkZC/po-volbach-mali-slovenske-weby-velke-rasty-navstevnosti-pozrite-si-rebricek/>. [zobrazené 2024-12-09].

MORAVEC, Václav, (2021). *Proměny novinářské etiky*. Academia, 2021. ISBN 978-80-200-3111-2.

ODBOR RODOVEJ ROVNOSTI A ROVNOSTI PRÍLEŽITOSTÍ MPSVR, (2023). O násilií. *Gender.gov*. Online. Dostupné na: <https://www.gender.gov.sk/zastavmenasilie/o-nasili-2/pojmy/>. [zobrazené 2024-12-09].

RUSNÁK, J., (2023). Mediálna manipulácia v bulvárnej žurnalistike. Online. Dostupné na: file:///C:/Users/miska/Downloads/medialna_manipulacia_v_bulvarnej_zurnalistike-rusnak.pdf. [zobrazené 2024-12-09].

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ STREDISKO PRE ĽUDSKÉ PRÁVA, (2023). Pri zobrazovaní násilia na ženách a sexuálneho obťažovania v médiách sa zabúda na obeť. *SNSLP.sk*. Online. Dostupné na: <https://www.snslp.sk/wp-content/uploads/TS-Pri-zobrazovani-nasilia-na-zenach-a-sexualneho-obtazovania-v-mediach-sa-zabuda-na-obete.pdf>. [zobrazené 2024-12-09].

SSN, (2011). Etický kódex novinára [online]. Slovenský syndikát novinárov. Dostupné na: <https://www.ssn.sk/eticky-kodex-novinara/>. [zobrazené 2024-12-09].

VANACORE, R, (2021). Sensationalism in the Media. *Rochester Institute of Technology*. Online. Dostupné z: <https://reporter.rit.edu/news/sensationalism-media>. [zobrazené 2024-12-09].

VELIKOVSKÁ, M, (2016). Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status obětí a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací: reálné případy z policejní praxe. Grada, 2016. ISBN 978-80-247-4849-8.

ZOZNAM.SK, (2024). Etický kódex spoločnosti Zoznam, s.r.o. *Zoznam.sk*. Online. Dostupné na: <https://media.zoznam.sk/uploads/eticky-kodex-zoznam.pdf>. [zobrazené 2024-12-09].

Autor(i)

Bc. Michaela Svoreňová
michaela.svorenova@st.fhv.uniza.sk

Fakulta humanitných vied
Žilinská univerzita v Žiline
Univerzitná 8215/1
010 26 Žilina
SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Bc. Michaela Svoreňová je študentkou druhého stupňa študijného programu Mediamatika a kultúrne dedičstvo na Fakulte humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline. Okrem toho absolvovala študijné pobyty v oblasti mediálnej komunikácie a marketingu na University of Patras v Grécku a na Vysokej škole ekonomickej v Prahe.

V roku 2023 úspešne obhájila bakalársku prácu na tému *Stavby socialistického modernizmu v Bratislave ako súčasť kultúrneho dedičstva Slovenska*. Je spoluautorkou článku *Rodovo neutrálny jazyk v prostredí vybraných slovenských online mienkotvorných médií*, ktorý bol uverejnený v časopise MKD Revue v roku 2024.

